

**Coimisiún na Scrúduithe Stáit
State Examinations Commission**

LEAVING CERTIFICATE EXAMINATION, 2013

**FINNISH
HIGHER LEVEL**

Wednesday, 19 June

09:30 - 12:30

Ohje: Vastaa kaikkiin kolmeen tehtävään suomeksi. Tehtävässä I on alakohtia, joihin kaikkiin tulee vastata. Viimeisessä tehtävässä III on kaksi vaihtoehtoa, joista valitaan vain toinen.

- Koko kokeen maksimipistemäärä on 100.

Merkitse vastauspapereihin selvästi jokaisen tehtävän numero ja kirjain.

TEKSTI (liittyy kysymyksiin 1-6)

Kirppukielen kohtalo: Mitä suomi on tulevaisuudessa?

1. Suomi opetteli 1970-luvulla englannin alkeita televisio-ohjelmasta *Hello, hello, hello*: ”Where is the cat? The cat is in the moon.” Tankkasimme **Neil Hardwickin** opastuksella outoja sanoja ja totuttelimme suuren maailman kieleen. Tänäpä totuttelemme tuon ihmekielen muassa tuomaan maailmankuvaan. Enää ei puhuta pelkästään sanojen oppimisesta ja lainautumisesta. Nyt lainataan kielellisiä ja kulttuurisia käytänteitä sekä arvoja ja asenteita.

2. Suomessa tunnetaan paljon sellaisia kielenkäytön lajeja, joista äsken ei ollut tietoa: *small talk, tsätti, blogi, portfolio* - puhumattakaan talouselämän suosimista *auditoinneista* ja *kvartaalikatsauksista*. Kun omimme kielenkäytön tapoja muualta, alamme entistä useammin käyttää itse kieltä samaisesta suunnasta. Englanti jyrää nyt esimerkiksi suomalaisten yritysten tulosten julkistamistilaisuuksissa.

3. Tutkimusmaailmassakin kohistaan. Edes suomen kielen tutkijat eivät pysty etenemään urallaan ilman kansainvälisiä - englanninkielisiä - julkaisuja. Kaikilla tieteenaloilla ei enää anneta suomenkielistä opetusta eikä kehitetä suomenkielistä sanastoa, mikä tietysti heijastuu vähitellen ihmisten arkeen. Sopii ihmetellä, missä olemme vaikkapa kolmenkymmenen vuoden kuluttua. Opetetaanko suomenkielisessä kielipesässä suomea tähän tapaan: ”Missä kissa on? Kissa on kuussa.” Oppilaina ovat tietysti englanninkieliset lapsenlapsemme.

Poliittisen strategian tarve

4. Opetusministeri **Henna Virkkunen** on ehdottanut, että seuraavan hallitusohjelman yhteydessä päätetään kansallisen kielistrategian laadinnasta. Sillä vahvistettaisiin kansalliskielten sekä saamelaisen **alkuperäiskansan** ja muiden perustuslaissa mainittujen ryhmien - romanien ja viittomakielisten asemaa. Ministerin ehdotusta on helppo kannattaa, eikä vähiten siitä syystä, että juuri nyt tarvitaan kielipoliittista päättäväisyyttä ja **kaukonäköisyyttä**.

5. Englannin vaikutus kieleemme ja kieltemme asemaan on kiistaton, mutta kielimaisema on muuttumassa muinkin tavoin. Murteiden ja puhekielen julkisen käytön lisääntyminen, sosiaalisen median suosio, maapalloistuminen, kulttuurin ja yhteiskunnan monenlainen pirstaloituminen - nämä kaikki vaikuttavat kielten tulevaisuuteen.

6. Myös Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen johtaja **Pirkko Nuolijärvi** on asettunut kannattamaan kielistrategian laatimista. Yhtenä perusteluna hän mainitsee sen, että tällä hetkellä kaikkien yksilöiden mahdollisuudet käyttää äidinkieltään **eivät** ”läheskään aina **ole häävit**”. Strategian laatiminen pakottaa niin kielen asiantuntijat kuin poliitikotkin pohtimaan tulevaa kielitilannetta. Kenelläkään ei ole varmaa tietoa siitä, mikä on Suomen tilanne esimerkiksi vuonna 2050. Hyviä kysymyksiä riittää: Mitä kieliä ihmiset osaavat ja käyttävät? Mitkä ovat viralliset kielet? Miten kielet muuttuvat? Mikä on suomen ja sen yleiskielen asema?

Muuttuva kielimaisema ja muuttuvat kieliasenteet

7. Kielimaisemamme kirjavoituu. Meillä puhutaan nyt jo 150:tä kieltä, kun vuonna 1999 Suomessa puhuttiin 120:tä kieltä. Kun tarkastelee asiaa tilastojen valossa, Suomi näyttää suorastaan yksikulttuuriselta maalta. Suomen puhujia on lähes viisi miljoonaa eli yli yhdeksänkymmentä prosenttia väestöstä. Toisen kansalliskielemme ruotsin puhujia on alle 300 000, ja kolmanneksisuurin ryhmä on yli 50 000 venäjänkielistä. Näitä seuraavat viro, englanti, somali, arabia, kurdi ja kiina.

8. Tulevaisuudessa Suomi lienee entistäkin monikielisempi. Kielikirjo herättää kysymyksiä kansalaisuudesta. Soveltavan kielentutkimuksen tohtorin **Mirja Tarnasen** mukaan on huomattava kansalaisuuden monikerroksisuus: vaikka Suomen kansalaisuus on vahva yhteisöllisen identiteetin perusta, myös EU:n kansalaisuus ja maailmankansalaisuus ovat nykyisin osa sitä. Kielet elävät silloin rinta rinnan.

Muuttuvat kieliasenteet

9. Voimakkaita kielitunteita kanavoituu keskusteluun suomen kielen asemasta. Jääkö kotoinen kansalliskielemme ja useimpien äidinkieli suomi lopulta maanvyöryn alle kielimaiseman myllerryksessä? Monen mielestä tämä on todellinen **uhkakuva**. Osa suomalaisista muuttaisi Suomen jo nyt yksikieliseksi. Ruotsin kielen asema Suomessa herättää kuumia keskusteluja. Erityisesti taitetaan peistä niin sanotusta **pakkoruotsista**. Keskustelun toinen puoli on vääntö ruotsinkielisten oikeuksista. Yksi merkittävä näkökulma asiaan lienee se, että valtaosa suomalaisista katsoo osaavansa englantia ruotsia paremmin.

10. Kansallinen kyselytutkimus englannin kielen asemasta Suomessa kertoo, että yli puolet suomalaisista näkyy uskovan englannin vaikutuksen suomen kieleen olevan myönteinen, suomea rikastava. Englanti nähdään uhkana muille kielille, mutta ei suomelle. Valtaosa suomalaisista suhtautuu myönteisesti englanninkieliseen kouluopetukseen. Nuoret vastaajat ovat yleisesti sitä mieltä, että nuorten täytyy osata englantia ja yhteiskunnassakin tulisi toimia myös englanniksi. Suomalaiset jopa arvioivat englantia tarvittavan vuonna 2027 lähes yhtä paljon kuin suomea ja selvästi enemmän kuin ruotsia. Suomea voi siis vähitellen pitää maana, jossa englannilla on oikeastaan jo toisen kielen asema - ja varmasti ainakin kolmannen kotimaisen!

Kirppukielemme kohtalo?

11. Onko meillä malttia edetä koulun, työn, tieteen ja muiden elämänalueiden kielivalinnoissa yksilön perusoikeuksia korostavaan suuntaan? Avainkysymys on, miten taata kielten rauhanomainen rinnakkaiselo ja samalla jokaisen kansalaisen oikeus omaan äidinkieleen. Kielemme kohtalo on käsissämme. Where's the cat now? Nostetaan se pöydälle!

*Vesa Heikkinen ja Harri Mantila
Suomen Kuvalehti 5.5.2011 (lyhennelty)*

I Tehtävä: Vastaa kaikkiin kysymyksiin.

(30/100)

1. Selitä omin sanoin seuraavat ilmaisut:

a. Alkuperäiskans	1p.
b. Kaukonäköisyys	1p.
c. ”Ei ole häävi”	1p.
d. Uhkakuva	1p.
e. Pakkoruotsi	1p.

2. Mikä on muuttunut tekstin mukaan suomalaisten englannin kielen oppimisessa viimeisten vuosikymmenten aikana ja miksi? Mitä mieltä itse olet asiasta? 5p.

3. Mitä seurauksia englannin suosiosta tekstin mukaan suomalaisessa yhteiskunnassa on? Mitä mieltä itse olet asiasta? 5p.

4. Mikä muu kuin englantia on vaikuttanut kieleemme asemaan ja kehitykseen artikkelin mukaan? Arvioi vaikutusten etuja ja haittoja. 5p.

5. Mihin ja miksi tekstin mukaan tarvitaan poliittisia päätöksiä kielten asemasta? . Mitä itse ajattelet tästä? 5p.

6. Mitä teksti sanoo kielen ja kansallisen identiteetin suhteista? Mitä kokemuksia sinulla on tästä asiasta? 5p.

II Tehtävä: (30/100)

Kirjoita suunnilleen 100 sanan mittainen oma kommenttisi tekstin väitteeseen:

”Soveltavan kielentutkimuksen tohtorin Mirja Tarnasen mukaan on huomattava kansalaisuuden monikerroksisuus: vaikka Suomen kansalaisuus on vahva yhteisöllisen identiteetin perusta, myös EU:n kansalaisuus ja maailmankansalaisuus ovat nykyisin osa sitä.”

III Tehtävä: (40/100)

Kirjoita suunnilleen 300 sanan essee. Valitse aiheeksi **toinen** näistä:

1. Minun kielellinen identiteettini
2. Seuraa unelmiasi – katkeransuloinen matka